

מדינת ישראל
משרד החינוך
המינהל הפדגוגי
השרות הפסיכולוגי ייעוצי

רח' דבורה הנביאה 2, ירושלים 91911 טל: 02/5603249, 02/5603251 פקס: 02/5603256
www.education.gov.il/shefi

כ"ד אב, תשע"ב
12 אוגוסט, 2012

... "ביני ובינך, בינינו לבינם

בין חושך לאור, בין יבשה לים

בין קודש לחול, בין המתוק למר

בלי גבול, אין גבול לשום דבר"

אהוד בנאי

הנחיות לקראת פתיחת שנת הלימודים:

יצירת אוירה תומכת למידה במוסדות החינוך

מסמך זה כולל :

- א. הנחיות להטמעת תקנון בית הספר בפתיחת השנה כנדרש בחוזר מנכ"ל.
- ב. פעילויות ורעיונות לקידום אוירה תומכת לימודים עם פתיחת שנת הלימודים.
- ג. פעילויות ורעיונות לקידום תהליך הטמעת התקנון עם פתיחת שנת הלימודים.

בשנת הלימודים תשע"ג תמשיך מערכת החינוך לקדם אקלים בטוח ומוגן המאפשר תהליכים של הוראה ולמידה.

יצירת סביבה מכבדת ובטוחה כבר בתחילת שנת הלימודים, חיונית להסתגלותם של התלמידים לבית-הספר ולתחושת המוגנות שלהם, להתפתחותם הרגשית והמוסרית, ללמידה ולרכישת מיומנויות וערכים.

פתיחת שנת הלימודים מעמידה את כולנו – תלמידים כמורים על קו הזינוק, בנקודת הפתיחה. רגע קטן של שינוי גדול המזמן מנעד רגשות - מצד אחד תחושת שינוי והתחדשות, ומן הצד השני תחושת שיבה לשגרה, למסגרת, למוכר ולידוע.

תחושת ההתחדשות, כמו גם תחושת השיבה לשגרה, משפיעות על עמדות התלמידים כלפי פתיחת השנה וכלפי בית הספר בכלל. אנו ממליצים לראות בימים הראשונים של פתיחת השנה מצע זמין שיאפשר לתלמידים להביע את טווח העמדות והרגשות שלהם כלפי פתיחת שנת הלימודים, ויזמן הבנייה מסודרת, גלויה וברורה של תקנון בית הספר, אורחות החיים והדרישות הלימודיות.

כידוע, האקלים הבית-ספרי מושפע הן מתמיכה ומהיענות לצרכים של באי בית-הספר על מכלול היחסים ביניהם, והן מכללי הסדר והמשמעת במוסד החינוכי. הסדר והמשמעת כוללים כללים ברורים והוגנים, אוירה תומכת למידה, סדר וארגון בבית-הספר וטיפול הסביבה הפיזית.

הוראה ולמידה אינם אפשריים באקלים של ניכור, אי-סדר ומשמעת לקויה. מחקרים מצביעים על כך ששילוב בין שני המרכיבים: היענות לצרכים מצד אחד ויצירת גבולות ברורים והוגנים מצד שני מאפשרים יצירת אקלים בטוח, תחושת מוגנות ואוירה לימודית התורמת להישגים.

משימה זו היא משותפת לכל באי בית-הספר והקהילה. חיוני כבר בתחילת השנה ליצור שיתופי פעולה בין כל הגורמים הרלוונטיים – צוות המורים, התלמידים, הורי התלמידים וגורמים בקהילה וביישוב.

בתחילת שנת הלימודים אנו מבקשים לקדם התקשרות בינאישית משמעותית בין צוותי ההוראה לבין תלמידיהם, לשם עידוד תחושת הסתגלות ושייכות לבית-הספר. התקשרות כגון זו תקדם את תהליך הטמעת התקנון הבית ספרי ותתמוך בביסוס הרגלים נאותים ונורמות התנהגות ראויות.

בכוחם של המסרים שיועברו בפתיחת השנה והדוגמה האישית של הצוות החינוכי להשפיע על יצירת אוירה תומכת למידה במהלך השנה כולה.

על כל צוותי החינוך לקיים בכיתות פעילויות שיקדמו את הטמעת תקנון בית הספר, ובד בבד יאפשרו לתלמידים לפתח התקשרות יעילה ואוטנטית לבית הספר.

הנחיות להטמעת תקנון בית הספר בפתיחת השנה כנדרש בחוזר מנכ"ל:

התקנון הבית-ספרי, שיוטמע במהלך החודש הראשון, יכלול כללים להתנהגות בחיי השגרה לצד טווח תגובה לטיפול באירועים חריגים. התקנון יסקף את האחריות המשותפת של מורים ותלמידים לאווירה חינוכית נעימה ובטוחה ומחויבות לכבוד הדדי, תוך העברת מסר שהתקנון נועד לשמור על מוגנות התלמידים והצוות במוסד החינוכי.

לצד אכיפת הכללים יש לבנות ולהעצים דרכים לחיזוק התנהגויות חיוביות ברמת הפרט וברמת הכיתה.

יש לדאוג לכך שכל באי בית הספר יכירו את התקנון על כל סעיפיו ויהיו מודעים לדרכי התגובה המופיעות בתקנון. התהליך יכלול:

- סדנאות הטמעה בכיתות, הסברה ולקחת אחריות של התלמידים המלווה בחתימתם על התקנון הבית-ספרי.

- פרסום התקנון בנגישות ובאופן גלוי לכל קהילת בית הספר, למשל פרסום התקנון באתר האינטרנט הבית-ספרי בעברית ובשפות נוספות השגורות בקרב קהילת בית-הספר.

- חשיפה, הסברה וחתימת הורים על תקנון בית-הספר באסיפת הורים ראשונה.

- העברת עותק של התקנון למפקח הכולל של בית הספר (ע"י מנהל בית הספר).

בהמשך השנה יש לשים לב כי בהטמעת התקנון יש לשמור על אחדות ועל עקביות בתגובה. במהלך השנה צוות אקלים יערוך תהליכי למידה והפקת לקחים ולקראת סיום שנת הלימודים יש לבחון הצעות לשינויים בתקנון הבית-ספרי בהתאם לצרכי בית-הספר.

להלן, ערכה לפתיחת שנת הלימודים שמציעה רעיונות ופעילויות לביסוס תהליך ההסתגלות המחודשת ולקידום אוירה תומכת לימודים, ומסייעת ביישום ההנחיות להטמעת תקנון בית הספר, כנדרש ע"פ חוזר מנכ"ל.

לערכה שני חלקים –

חלק ראשון – רעיונות לקידום אוירה תומכת למידה עם פתיחת שנת הלימודים.

נכתב ע"י מדריכות כישורי חיים מחוזיות

חלק שני - פעילויות ורעיונות לקידום תהליך הטמעת התקנון עם פתיחת שנת הלימודים

נכתב על ידי מדריכות היחידה למניעת אלימות

הפנייה לחוזר מנכ"ל - "קידום אקלים בטוח והתמודדות עם אירועי אלימות במוסדות חינוך".
תש"ע 1א)

נספחים : נספח 1 : פעילות הכנה לחדר מורים

נאחל לכם התחדשות חגיגית ושגרה ברוכה.